

Vänersborgs kommun

Verksamhetsberättelse 2022

Barn- och utbildningsnämnden

Ordförande: Bo Carlsson (C)
1:e vice ordförande: Gunnar Henriksson (L)
2:e vice ordförande: Christin Slättmyr (S)
Förvaltningschef: Sofia Bråberg

Särskilda händelser under året

I augusti 2022 invigdes den om- och tillbyggda Öxnered skola med ballongsläpp mot en klarblå himmel. Den ändamålsenliga skolan har nu plats för 525 elever i årskurs F-6. Delar av skolan kan också användas till förskola för ett effektivt lokalutnyttjande. Det är fantastiskt att barn och elever får vistas i en härlig miljö där de kan känna trygghet och lära sig så mycket som möjligt.

Under år 2022 har andelen barn inskrivna i förskolan ökat samtidigt som gymnasiebehörigheten var högre än Koladas modellberäknade värde och Vänersborgs kommun har närmat sig riket. Trots den positiva utvecklingen finns det fortsatta utmaningar när det gäller att alla barn och elever ska fullfölja sina studier genom grundskolan och gymnasieskolan för att komma vidare till högre studier eller ut på arbetsmarknaden.

Coronapandemin och återkomsten av andra virus har under perioder medfört hög frånvaro hos både barn, elever och personal. Detta har ställt barn- och utbildningsförvaltningen inför fortsatta utmaningar, bland annat har det varit stor brist på timvikarier. Den medarbetarundersökning som genomfördes under 2022 visar att arbetsbelastningen är fortsatt hög. Samtidigt visar medarbetarundersökningen att området styrning är en av barn- och utbildningsförvaltningens styrkor. Det innebär att man som medarbetare vet målen för arbetsplatsen, att målen följs upp och utvärderas på ett bra sätt och att medarbetarna vet vad som förväntas av dem. All personal har under 2022 utfört ett fantastiskt arbete för att ge alla barn och elever tillgång till en trygg lärmiljö och god utbildning.

År 2022 har inneburit utmaningar inom grundsärskolan där barn- och utbildningsförvaltningen mött både en volymökning och större behov hos elevgruppen. Utmaningen innebär bland annat ett behov av fler lokaler. På likande sätt finns samma utmaningar inom förskolan där barns behov tidigt fångas upp.

Kriget i Ukraina har under 2022 inneburit en förberedelse på mottagande av fler barn och elever och det har skett ett ökat antal in- och utflyttningar. Kommunens mottagningsenhet för nyanlända elever, Välkomsten, förstärktes under våren för att under hösten skalas ned till följd av färre elever än förväntat. Barn- och utbildningsförvaltningen har jobbat hårt och lyckats hantera dessa organisationsförändringar på ett bra sätt under året som gått.

Slutligen vill jag rikta ett stort tack till all personal för fantastiska insatser under året som bidragit till att vi tillsammans gör bra bättre!

Sofia Bråberg

Förvaltningschef/Skolchef

Innehåll

Årets verksamhet.....	4
Nämnd och förvaltning.....	4
Målavstämning.....	5
Ekonomi	8
Årets resultat	8
Kommunal budget, statsbidrag och övriga intäkter.....	8
Kostnader	9
Övergripande analys.....	10
Nämnd och nämndsadministration.....	11
Ekonomiskt utfall.....	11
Ekonomisk analys	11
Nyckeltal	11
Förskola och pedagogisk omsorg 1-5 år.....	12
Årets verksamhet.....	12
Ekonomiskt utfall.....	12
Ekonomisk analys	12
Nyckeltal	13
Grundskola	14
Årets verksamhet.....	14
Ekonomiskt utfall (exkl. grundsärskola).....	14
Ekonomisk analys (exkl. grundsärskola).....	14
Nyckeltal (exkl. grundsärskola)	15
Grundsärskola	16
Ekonomiskt utfall, grundsärskola.....	16
Ekonomisk analys grundsärskola	16
Nyckeltal grundsärskola.....	17
Inventarieinvesteringar.....	17
Personal	18
Personalen i siffror	18
Arbetsmiljö.....	20
Kompetensförsörjning.....	24
Kompetensutveckling.....	25
Samverkan och samarbeten.....	26

Årets verksamhet

Nämnd och förvaltning

Barn- och utbildningsnämndens verksamhet består av förskola, pedagogisk omsorg, grundskola, fritidshem och grundsärskola. Förutom den ordinarie verksamheten ingår både nämnden och förvaltningsledningen i flera samverkansstrukturer, bland annat Fyrbodals kommunalförbund och Samverkan Vänersborg.

Kommunfullmäktige är huvudman för utbildning inom skolväsendet och ansvarar för att, i enlighet med nationella lagar och styrdokument, bedriva en likvärdig utbildning för alla barn oberoende av geografisk hemvist och sociala och ekonomiska förhållanden. Alla barn i kommunen ska ha lika tillgång till utbildning. Barn- och utbildningsnämnden har kommunfullmäktiges uppdrag att fullgöra huvudmannauppgiften. Huvudmannens ansvar gentemot enskilda skolhuvudmän är att fördela resurser i enlighet med den resursfördelning som fastställs för de kommunala verksamheterna. I de fall som enskilda huvudmän bedriver fristående förskola och/eller enskild pedagogisk omsorg i kommunen är kommunen tillsynsmyndighet.

Barn- och utbildningsförvaltningen stödjer barn- och utbildningsnämnden i att leda och samordna nämndens verksamheter. Barn- och utbildningsförvaltningen arbetar utifrån kommunens vision *Attraktiv och hållbar i alla delar, hela livet* med de tillhörande värdeorden levande, attraktiv, hållbar – tillsammans. Barn- och utbildningsförvaltningens helhetsidé *Tillsammans gör vi bra bättre* går helt i linje med kommunens vision och värdeord. Förvaltningschef och verksamhetschefer styr, leder och stödjer rektorer i uppdraget att öka måluppfyllelsen och förbättra resultaten. Arbetet utgår från nationella mål, kommunfullmäktiges inriktningsmål och barn- och utbildningsnämndens förväntade resultat genom förvaltningens tre prioriterade fokusområden:

Fokusområden	Elevers resultat ska förbättras	Den sociala inkluderingen ska öka	Organisationen ska vara dynamisk
---------------------	---------------------------------	-----------------------------------	----------------------------------

Varje verksamhetsområde har under året tagit fram ett fokusområdesdokument som utgår ifrån de tre fokusområdena och har sin utgångspunkt i de förväntade resultaten och inriktningsmålen. Verksamhetschefer har under året fortsatt haft kontinuerliga uppdragsdialoger utifrån fokusområdena med rektorerna. Barn- och utbildningsnämnden har under året fått uppföljning utifrån respektive verksamhetsområdes fokusområdesdokument inom ramen för barn- och utbildningsnämndens plan för systematiskt kvalitetsarbete.

Inom områdena nämnd, personal, ekonomi, organisation, kvalitetsarbete, utveckling och kommunikation finns administrativa avdelningen som stöd. När det gäller hälsofrämjande och förebyggande arbete finns den centrala elevhälsan som stöd.

Målavstämning

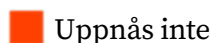
Andelen barn inskrivna i förskolan ökar

Uppnås
Det förväntade resultatet har uppnåtts då andelen barn inskrivna i förskolan har ökat. Under år 2022 var i genomsnitt 87,1 % av barn boende i Vänersborgs kommun inskrivna i förskolan jämfört med 86,3 % år 2021.

Fler barn som har en placering i enskild pedagogisk omsorg har även allmän delad placering i förskola. Flera aktiviteter har genomförts under året för att informera om förskolans verksamhet och öka vårdnadshavares kunskap om förskolans betydelse. Arbetet har intensifierats inför sommaren 2023 då barn- och utbildningsförvaltningen i enlighet med skollagen aktivt ska erbjuda förskoleplats till barn som har särskilt behov av att lära sig det svenska språket.

Andelen barn och elever som upplever trygghet i lärmiljön ökar

Uppnås inte
Samtliga verksamheter organiserar för att kunna möta barn och elevers behov. Det finns ett fortsatt stort behov av att möta barn och elever i ett mindre sammanhang. Värdegrundsarbetet bedrivs på flera nivåer. En stor del av värdegrundsarbetet syftar till att öka tryggheten för barnen och eleverna genom att förankra aktuella planer i verksamheternas vardag.

Inom förskolan har trygghetsvandringar, barnråd och reflektionssamtal med barnen varit viktiga för att öka den upplevda tryggheten. Inrättandet av barnhälsoteam har stöttat förskolornas kvalitetsarbete och bidragit till att det enskilda barnets trygghet och lärande ökat.

Utifrån elevenkäten som genomförts i grundskolan under hösten 2022 har andelen elever som upplever trygghet i lärmiljön minskat jämfört med 2021. I F-6 var det år 2021 92 % av eleverna som svarat att man känner sig trygg i skolan jämfört med 88 % år 2022. För årskurs 7-9 var det 84 % av eleverna 2021 som svarat att man känner sig trygg i skolan och motsvarande siffra för år 2022 var 82 %. Det förväntade resultatet har därmed inte uppnåtts.

En orsak till minskningen inom grundskolan kan vara hög sjukfrånvaro bland personal under året som har påverkat det relationella arbetet och bidragit till att andelen elever som upplever trygghet minskat. Svårigheten att få tag på vikarier vid frånvaro har även bidragit till att vissa insatser och aktiviteter har tvingats att omprioriteras. Bland annat har möjligheten att möta elever i mindre sammanhang försvårats. Trots minskningen håller sig andelen som upplever trygghet på en relativt hög nivå jämfört med andra huvudmän där det i genomsnitt är 85 % av eleverna i årskurs 5 och 80 % av eleverna i årskurs 8 som svarat att man känner sig trygg i skolan på Skolinspektionens enkät 2022.

För att öka barn och elevers upplevelse av trygghet kommer verksamheterna under 2023 att göra barn och elever mer delaktiga i att utforma undervisning och lärmiljöer samt fortsätta jämställdhetsarbetet.

Andelen barn som deltar i en kommunal förskola med hög kvalitet ökar

Uppnås

Det förväntade resultatet har uppnåtts. Innehållet i undervisningen i förskolan har förändrats kopplat till arbetet med att förbättra tillgängligheten i lärmiljöerna och det finns tydliga kopplingar till ämneskunskaper i läroplanen för förskolan. Analyser i kvalitetsrapporterna visar att barnens medvetenhet om sitt eget lärande har ökat och de är medskapande i sin undervisning. Portfoliodokument har implementerats för att kvalitetssäkra varje barns process i lärande och kunskapsutveckling.

Verksamheten har förbättrat arbetet med uppföljning av mål och att synliggöra effekterna på lärandet som sker för barn, pedagoger och rektorer. Exempelvis har färre ansvarsbarn per pedagog gjort planering och uppföljning möjlig i högre utsträckning och pedagogerna hinner vid behov fördjupa sin undervisning.

Andelen elever som når kunskapskravet i årskurs 1 ökar

Uppnås

Det förväntade resultatet har uppnåtts (kunskapskravet innebär att eleven har knäckt läskoden och visar förståelse för innehållet). Andelen var 79 % år 2022 jämfört med 77 % år 2021. Andelen som når kunskapskravet är högre för flickor jämfört med pojkar. En högre andel av eleverna som läser svenska når kunskapskravet jämfört med elever som läser svenska som andraspråk. Enheternas utvärderingar visar att intensivläsning och till exempel studieverkstad för elever i behov av stöd samt tydliga mål och uppföljningar har bidragit till att det förväntade resultatet uppnåtts.

Andelen elever i årskurs 9 som har behörighet till yrkesprogram ökar

Uppnås inte

Andelen elever i årskurs 9 som har behörighet till yrkesprogram på gymnasiet var 83,5 % vid läsårets slut. Jämfört med föregående år är det en nedgång med mindre än en halv procentenhet (83,7 % 2021). Det förväntade resultatet har inte uppnåtts.

Elevgruppen har dock stått för den bästa utvecklingen någonsin, gymnasiebehörigheten har ökat med sex procentenheter under högstadietiden. Jämfört med Koladas modellberäknade värde var andelen behöriga till yrkesprogram 1,2 procentenheter högre redan före lovskolan. I det modellberäknade värdet jämförs Vänersborg med övriga kommuner och hänsyn tas till behov av ekonomiskt bistånd, nyinvandrade elever, föräldrars utbildningsnivå, kön samt andel elever med okänd bakgrund. Ett stort arbete har genomförts med fokus på tillgängliga lärmiljöer, anpassningar och individanpassat särskilt riktat stöd med extra fokus på de elever som saknat något/några ämnen för att nå gymnasiebehörighet. Insatser har gjorts bland annat genom lovsolor, undervisning i mindre grupper, enskild undervisning för elever, tät återkoppling mellan lärare och elev och tät kontakt med vårdnadshavare.

För att förbättra resultaten framöver behöver arbetet med att kartlägga och dokumentera elevers behov av stöd, fatta korrekta beslut om anpassad studiegång, särskild undervisningsgrupp samt åtgärdsprogram utvecklas. Arbetet är prioriterat under läsåret 2022-2023. Arbetet med studiehandledning behöver utvecklas då det inte gett önskad effekt,

alltför många elever med annat modersmål än svenska når inte behörighet till gymnasiet. Rektorsgruppen kommer att hjälpas åt för att utveckla samarbetet lärare-studiehandledare på alla 7-9-skolor under läsåret 2022-2023. Grundskolan F-6 har identifierat elevernas läsförmåga som en viktig förutsättning för att fler ska nå behörighet till gymnasiet. Därför kommer F-6 fortsatt fokusera på att organisera och genomföra undervisning som leder till att alla elever får det stöd de behöver i sin språk-, kommunikation- och kunskapsutveckling.

Andelen elever i årskurs 7-9 med mer än 75 procent närvaro ökar

Uppnås

Det förväntade resultatet har uppnåtts då andelen elever i årskurs 7-9 med mer än 75 % närvaro har ökat i jämförelse med 2021. Utfallet för 2022 visar att 85,8 % av eleverna har mer än 75 % närvaro. Siffran för år 2021 var 82,8 %.

Arbetet med närvarokoordinatorer, mobila skolteamet, rektorer, skolpsykolog och samverkande socialsekreterare har fortsatt i oförminskad styrka under läsåret. Under parollen att alla elever ska bli "Sedda och Saknade" pågår arbetet med de individer som har hög frånvaro. Närvarokoordinatorerna har under våren besökt alla årskurs 6-klasser för att förbereda eleverna på årskurs 7-starten och berätta om närvaroarbetet samt för att skapa relationer. En insats som gett positivt utfall under året är den undervisning i mindre sammanhang som genomförts.

Andelen inköp av miljömärkta varor ökar

Uppnås

Det förväntade resultatet har uppnåtts. Andelen inköp av miljömärkta varor uppgick under år 2022 till 35 % vilket är en ökning jämfört med år 2021 då andelen uppgick till 26 %.

Andelen vårdnadshavare som upplever sig ha förutsättningar att vara delaktiga i sitt barns utbildning ökar

Uppnås

Det förväntade resultatet har uppnåtts då vårdnadshavare getts flera möjligheter att vara delaktiga i sina barns utbildning bland annat genom utvecklingssamtal, information i lärplattformen och andra mötesforum. Utifrån vårdnadshavarenkäten som genomförs varje år var andelen vårdnadshavare som upplever sig ha förutsättningar att vara delaktiga i sitt barns utbildning 79,4 % år 2022 jämfört med 79,2 % år 2021.

I förskolan har språkdialoger gett en ökad förståelse hos vårdnadshavarna för hur till exempel förskolan arbetar med barnens språk. I grundskolan har man sett positiva effekter av att erbjuda digitala möten då det har underlättat för vårdnadshavare att delta.

I grundskolan har processen med att kartlägga och dokumentera elevers behov av stöd, fatta korrekta beslut om anpassad studiegång, särskild undervisningsgrupp samt åtgärdsprogram i större utsträckning involverat vårdnadshavarna jämfört med tidigare och på så vis ökat deras förutsättningar att vara delaktiga i sitt barns utbildning.

Ekonomi

Årets resultat

Mnkr	Utfall 2020	Utfall 2021	Budget 2022	Utfall 2022	Budgetdiff 2022
Statsbidrag	104,0	97,6	83,8	97,7	13,9
Övriga intäkter	36,5	38,4	38,0	39,4	1,4
Summa intäkter	140,5	136,0	121,8	137,1	15,3
Personal	613,0	621,8	627,3	636,7	-9,4
Omkostnader	352,3	368,1	382,4	386,3	-3,9
Avskrivning och internränta	2,9	3,6	4,3	4,1	0,2
Summa kostnader	968,2	993,5	1 014,0	1 027,1	-13,1
Nettokostnader	827,7	857,5	892,2	890,0	2,2

Avvikelse i summeringarna förekommer på grund av avrundningar.

Barn- och utbildningsnämnden redovisar ett överskott på 2,2 mnkr, vilket är en avvikelse mot budget med 0,2 %.

Barn- och utbildningsnämndens helårsprognos i delårsboksluten per april och augusti visade budget i balans.

Kommunal budget, statsbidrag och övriga intäkter

Diagrammet visar fördelningen mellan kommunal budget, statsbidrag och övriga intäkter.

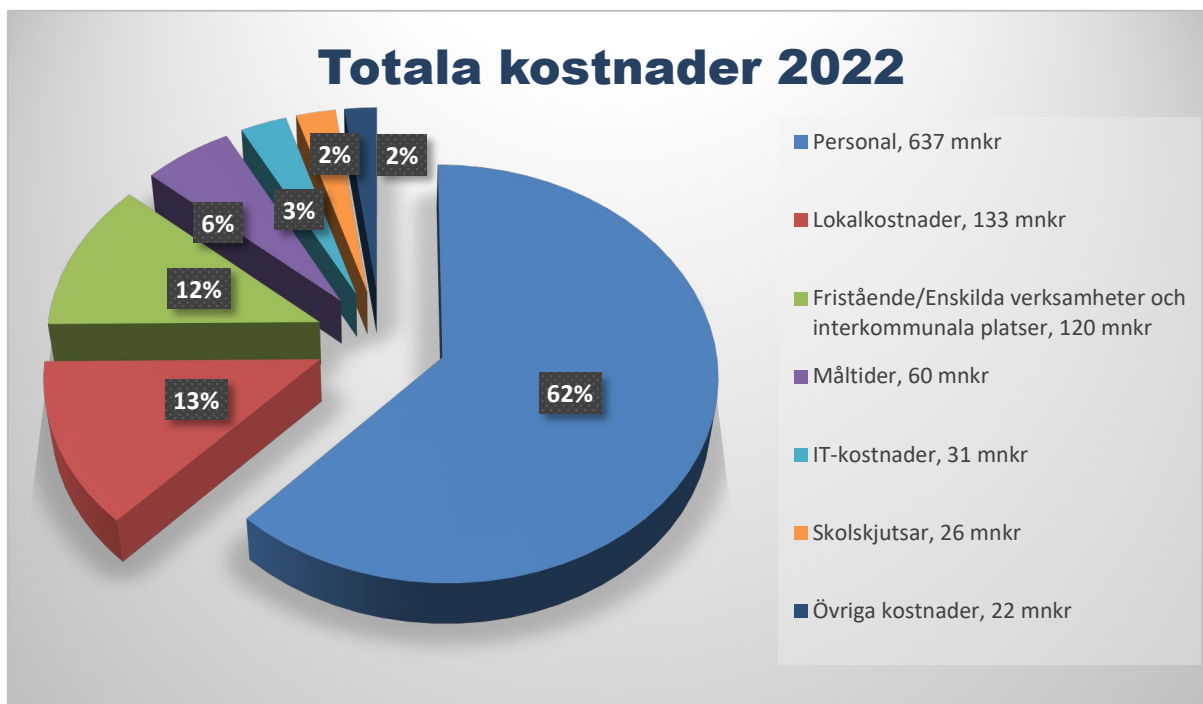
Den nationella styrningen med många och omfattande riktade bidrag leder till ryckighet i planering och ger bristande långsiktighet i kvalitetsarbetet. De riktade statsbidragen är självklart värdefulla finansiella tillskott, men de riskerar samtidigt att motverka en önskvärd utveckling genom oförutsägbarheten och korta ledtider. Särskilt problematiska är de bidrag som riktas mot ökad bemanning och löner. De skapar oro i verksamheterna och kortsiktighet i insatserna eftersom man inte vet hur länge man kan räkna med bidragen eller om man får behålla dem utifrån eventuella förändringar i kommunens tilldelning. Statsbidragshanteringen ökar administrationen, och trots att de är värdefulla och omfattande intäkter så skapar det problem med planering, styrning och prioritering lokalt.

Bidragen uppgick till 97,7 mnkr, samma nivå som förra året, och omfattar främst de riktade bidragen som kommer från Skolverket. Statsbidragen från Skolverket uppgick till 68,1 mnkr för 2022. De två största statsbidragen gällde likvärdighet i grundskolan (28,3 mnkr) och kvalitetshöjande åtgärder i förskolan (8,6 mnkr).

Bidrag från Migrationsverket för asylsökande och nyanlända uppgick till 12,7 mnkr, vilket är högre än förra året (8,3 mnkr). Det beror på att fler barn och elever var berättigade till bidraget. En del av statsbidragen för 2022 var också sjuklöneersättningen som uppgick till 7,0 mnkr (för 2021 var den 6,0 mnkr). Resterande del av statsbidragen kom främst från Arbetsförmedlingen (olika former av anställningsstöd), Västra Götalandsregionen, Högskolan Väst (i form av handledararvoden), Kunskapsförbundet Väst samt momsbidrag. Barn- och utbildningsnämnden har också erhållit EU-bidrag om 1,2 mnkr för olika internationella projekt i både förskola och grundskola.

Övriga intäkter, 39,4 mnkr, bestod främst av barnomsorgsavgifter för förskola och fritidshem samt ersättningar för barn och elever från andra kommuner som gått i Vänersborgs förskolor och grundskolor.

Kostnader

Diagrammet visar fördelningen mellan de olika kostnadsposterna.

Personalkostnaderna uppgick till 636,7 mnkr för nämndens kommunala verksamheter. De största kostnadsposterna (inklusive personalomkostnadspålägg, PO) fördelades enligt följande: månadslöner uppgick till 580,1 mnkr, timlöner för vikarier uppgick till 19,2 mnkr och sjuklöner uppgick till 19,9 mnkr. Sjuklönekostnaderna för både 2020, 2021 och 2022 har ökat jämfört med tidigare år beroende på coronapandemin. Semesterlöneskulden minskade med 2,1 mnkr jämfört med 2021, från 39,9 mnkr till 37,8 mnkr.

Bidrag till fristående förskolor och grundskolor samt barn- och elevplaceringar i andra kommuner uppgick till 120,1 mnkr jämfört med budgeterat 126,2 mnkr. Lägre kostnader än budgeterat beror på att det var färre barn och elever som valde att gå i andra kommuner

samt i fristående verksamhet. Lokalkostnader (hyror; interna och externa, städ, el med mera) uppgick till 132,4 mnkr jämfört med 2021 då lokalkostnaderna blev 119,0 mnkr. Den ökade kostnaden beror bland annat på högre hyra för utbyggnad/ombyggnad av Öxnared skola, Onsjöskolan och Mariedalskolan samt inventarier till desamma. Kostnader för avetablering och återställning av moduler har belastat nämndens budget under 2022. Köp av måltider uppgick till 59,5 mnkr. Kostnader för IT och telefoni uppgick till 30,9 mnkr och skolskjutskostnaderna uppgick till 26,4 mnkr. Övriga kostnader, 21,6 mnkr, omfattar omkostnader så som undervisnings- och lekmaterial (ej digitala läromedel då dessa ingår i IT-kostnader), läroböcker, förbrukningsinventarier, tolktjänster och kompetensutveckling.

Övergripande analys

Mnkr	Utfall 2021	Budgetdiff 2021	Budget 2022	Intäkt 2022	Kostnad 2022	Utfall 2022	Budgetdiff 2022
Nämnd och nämndsadministration	4,2	0,6	5,6	0	4,4	4,4	1,2
Förskola och pedagogisk omsorg	259,5	3,4	270,3	51,8	319,3	267,5	2,8
Grundskola*	560,7	4,5	583,9	84,9	670,3	585,4	-1,5
Grundsärskola	33,1	-2,0	32,4	0,4	33,1	32,7	-0,3
Summa	857,5	6,5	892,2	137,1	1 027,1	890,0	2,2

Avvikelser i summeringarna förekommer på grund av avrundningar.

**Grundskola omfattar förskoleklass, grundskola årskurs 1-9 samt fritidshem.*

Nämnd och nämndsadministration uppvisar ett överskott på 1,2 mnkr

Nämnd och nämndsadministration uppvisar ett överskott på 1,2 mnkr. Överskottet består av ej förbrukad budget för oförutsedda kostnader samt lägre kostnader för arvoden än budgeterat.

Förskola och pedagogisk omsorg visar ett överskott på 2,8 mnkr

Överskottet beror främst på högre statsbidrag än budgeterat. De ökade intäkterna har till viss del mötts av att kostnader för personal och inköp av läromedel samt lekmaterial som har ökat i förhållande till lagd budget.

Grundskola inkl. förskoleklass och skolbarnsomsorg visar ett underskott på 1,5 mnkr

Kriget i Ukraina har under det gångna året medfört ett ökat antal in- och utflyttningar av elever. Välkomsten, kommunens enhet för mottagande av nyanlända elever, utökades för att möta behoven av kartläggning. Detta innebar att Välkomsten drabbades av ett budgetunderskott.

Vissa enheter uppvisar ett negativt ekonomiskt resultat. Det beror främst på att kostnaderna varit högre än budgeterat för elever i behov av särskilt stöd och då framför allt avseende psykosociala och språkliga behov.

En större andel elever har tagit del av fritidshemmets verksamhet än under de föregående åren, nyttjandegraden har ökat från förra årets 49 % till 51 %.

Grundsärskolan redovisar ett underskott på 0,3 mnkr

Barn- och utbildningsnämnden äskade och beviljades 2022 ett tillägg till budget om 2,0 mnkr från kommunstyrelsens förfogandeanslag för fler elever i grundsärskola. Grundsärskolan redovisade förra året ett underskott om 2,0 mnkr och för innevarande år har en bättre budgetföljsamhet uppnåtts då budgeten för verksamheten utökades och ett underskott om 0,3 mnkr kvarstår.

Nämnd och nämndsadministration

Ekonomiskt utfall

Mnkr	Utfall 2020	Utfall 2021	Budget 2022	Utfall 2022	Budgetdiff 2022
Summa intäkter	0	0	0	0	0
Summa kostnader	4,0	4,2	5,6	4,4	1,2
Totalt netto	4,0	4,2	5,6	4,4	1,2

Avvikelser i summeringarna förekommer på grund av avrundningar.

Ekonomisk analys

Nämnd och nämndsadministration uppvisar ett överskott på 1,2 mnkr. Överskottet består av ej förbrukad budget för oförutsedda kostnader samt lägre kostnader för arvoden än budgeterat.

Nyckeltal

Nämnd och nämndsadministration	2020	2021	2022
Antal sammanträden	9	10	10
Genomsnitt, timmar	4	4	4
Personalkostnadens andel av bruttokostnaden, %	95	94	94
Hyreskostnadens andel av bruttokostnaden, %	2	2	3
Verksamhetens nettokostnad/invånare, kr	102	107	112

Kommentar till nyckeltal

Under 2022 har barn- och utbildningsnämnden genomfört 10 ordinarie sammanträden. Utifrån de ordinarie sammanträdena beräknas genomsnittstiden per möte.

Inom ett av de ordinarie sammanträdena har barn- och utbildningsnämnden genomfört dialog i form av en workshop om risk- och väsentlighetsanalys inför framtagandet av plan för intern kontroll.

Barn- och utbildningsnämnden genomförde inga verksamhetsbesök under året. Presidiet genomförde dock verksamhetsbesök vid Välkomsten, Öxnered skola, Silvertärnan och Rösebo skola.

Nyckeltalet Verksamhetens nettokostnad per invånare, kr har beräknats på senast kända befolkningssiffran för Vänersborgs kommun. Invånarantalet 220930 var enligt SCB 39 766 personer.

Förskola och pedagogisk omsorg 1-5 år

Årets verksamhet

Förskola och pedagogisk omsorg 1-5 år

I Vänersborgs kommun finns 28 kommunala förskolor och 2 dagbarnvårdare som bedriver kommunal pedagogisk omsorg i hemmet. Det finns flera fristående förskolor och aktörer som driver enskild pedagogisk omsorg. Vänersborgs kommun har under 2022 haft kostnadsansvar för i genomsnitt 2 131 placeringar inom förskola och pedagogisk omsorg, varav 13 % är inom fristående förskola och enskild pedagogisk omsorg.

Kommunen har en förskola som har öppet dygnet runt, Lanternan, och ligger på Vänerparken. Kommunen har också en öppen förskola, Sirius, som ingår i en familjecentral. På en av kommunens förskolor finns en allergianpassad avdelning. Det finns också pedagoger med en ökad kompetens kring barn med hörselvariationer på Korsgatans förskola.

Ekonomiskt utfall

Mnkr	Utfall 2020	Utfall 2021	Budget 2022	Utfall 2022	Budgetdiff 2022
Summa intäkter	47,2	50,7	41,2	51,8	10,6
Summa kostnader	300,8	310,2	311,5	319,3	-7,8
Totalt netto	253,6	259,5	270,3	267,5	2,8

Avvikelse i summeringen förekommer på grund av avrundningar.

Ekonomisk analys

Förskola och pedagogisk omsorg uppvisar ett överskott på 2,8 mnkr jämfört med budget.

Totala statsbidrag 2022 till förskolan uppgår till 29,9 mnkr, vilket är en ökning om 0,3 mnkr jämfört med 2021. Exempel på statsbidrag som förskolan tagit del av under 2022 är: kvalitetshöjande åtgärder i förskolan (8,6 mnkr), specialpedagogik för lärande (1,8 mnkr) samt bättre språkutveckling i förskolan (1,3 mnkr).

Personalkostnaderna 2022 uppgår till 204,1 mnkr jämfört med 200,3 mnkr för 2021, vilket motsvarar en ökning på 1,9 %. Omkostnaderna uppgår till totalt 116,0 mnkr, varav 49,1 % är interna kostnader, främst för hyror och måltider.

Förskola och pedagogisk omsorg har arbetat intensivt för budget i balans. Det finns dock variationer mellan förskolorna, där främst resurskostnader för barn i behov av särskilt stöd är svåra att täcka inom tilldelad budget. Barn i behov av särskilt stöd har i mycket högre grad behov av vuxna som stöttar upp en-till-en och av inköp av olika hjälpmedel. Det innebär att det blir en utmaning för verksamheten att ge förutsättningar för en organisation som genererar en likvärdig utbildning för alla barn samt för personalens möjligheter att rätta till för alla barns behov. De grundsärskoleelever som finns idag har tidigare gått i förskolan med samma behov.

Nyckeltal

Förskola och pedagogisk omsorg	2020	2021	2022
Personalkostnad, andel av bruttokostnaden, %	65	65	64
Hyreskostnad, andel av bruttokostnaden, %	9	9	10
Bidrag till externa och andra kommuner, andel av bruttokostnad, %	12	12	11
Verksamhetens nettokostnad per invånare, kr	6 388	6 553	6 725
Totalt antal placeringar 1-5 år, genomsnitt per år	2 147	2 113	2 131
- Varav förskola	2 000	1 995	2 038
- Varav pedagogisk omsorg	147	118	93
- Varav fristående förskola	208	196	192
- Varav enskild pedagogisk omsorg	106	91	76
Andel av placeringar i extern regi, genomsnitt per år	14	13	13
Nyttjandegrad 1-5 år, genomsnitt per år, %	91	92	91
Nettokostnad per plats:			
förskola, kr	120 617	124 916	127 763
pedagogisk omsorg, kr	84 299	87 425	79 914
Avgiftstäckning kommunal förskola, %	7	6	7

Kommentarer till nyckeltal

Antalet placeringar avser ett genomsnitt för 12 månader. Efterfrågan på förskoleplatser är högre på våren och lägre på hösten. Totalt har antalet placeringar inom förskola och pedagogisk omsorg ökat med 18 jämfört med föregående år. Antal placeringar i kommunal förskola har ökat med 47. Minskning har skett i fristående förskola och enskild pedagogisk omsorg om 19 placeringar. Maxantalet placeringar finansierade av Vänersborgs kommun var 2 215 i juni och minimiantalet var 1 944 i augusti. Nyttjandegraden har minskat från 91,5 % år 2021 till 91,1 % år 2022.

4,3 % av totala placeringar är inom pedagogisk omsorg, en minskning jämfört med tidigare år då motsvarande antal placeringar var 5,6 % 2021 och 6,8 % 2020. Av alla placeringar inom pedagogisk omsorg går 81,7 % i enskild pedagogisk omsorg, resterande går i kommunal verksamhet.

Nettokostnad för förskola per placering är högre 2022 än 2021. Nettokostnad för placering inom pedagogisk omsorg är lägre än föregående år. Anledningen till en lägre nettokostnad beror på fler barn per dagbarnvårdare i kommunal pedagogisk omsorg.

Nyckeltalet Verksamhetens nettokostnad per invånare, kr har beräknats på senast kända befolkningssiffran för Vänersborgs kommun. Invånarantalet 220930 var enligt SCB 39 766 personer.

Grundskola

Årets verksamhet

Grundskola (inkl. förskoleklass, fritidshem, pedagogisk omsorg och grundsärskola)

Det finns 17 kommunala grundskolor och fritidshem finns på alla F-6 skolor. Två fristående aktörer finns inom kommunen. Av de 4 912 elever (genomsnitt 2022) som går i grundskola/grundsärskola i Vänersborg går 12 % i fristående grundskola.

Den obligatoriska grundsärskolan omfattar årskurs 1-9 och erbjuder en anpassad undervisning för elever som har rätt till denna skolform.

Elevhälsan

Centrala elevhälsan är en förvaltningsgemensam enhet som är en stödfunktion för förskolans, grundskolans och grundsärskolans barn- och elevhälsoarbete. Centrala elevhälsan utgörs av skolsköterskor, skolläkare, skolpsykologer, skolkuratorer, grundsärskolesamordnare, skollogoped, samverkande socialsekreterare, administration och ett mobilt skolteam som arbetar med fokus på ökad skolnärvaro.

Elevhälsan ska bidra till att skapa miljöer som främjar elevernas lärande, utveckling och hälsa. Uppdraget är att främja, förebygga och stödja barnens och elevernas utveckling mot målen.

Välkomsten

Välkomsten är mottagningsenhet för nyanlända grundskoleelever i Vänersborgs kommun. Här startar de sin skolgång i svensk skola och mottagandet sker kontinuerligt under terminstid. Huvudfokus ligger på kartläggning av elevernas kunskaper. På Välkomsten arbetar enhetschef, lärare, specialpedagog och administratör. Vid behov konsulterar Välkomsten skolkurator, skolpsykolog, skollogoped och skolsköterska.

Utifrån kriget i Ukraina ökades under våren 2022 bemanningen för att ha möjlighet att ta emot nya elever, under hösten minskade trycket vilket innebar att verksamheten skalades ner. Till Välkomsten har det ändå under året varit ett fortsatt flöde av barn och elever med anledning av mottagandet av flyktingar till Restad Gård.

Ekonomiskt utfall (exkl. grundsärskola)

Mnkr	Utfall 2020	Utfall 2021	Budget 2022	Utfall 2022	Budgetdiff 2022
Summa intäkter	91,9	84,7	80,4	84,9	4,5
Summa kostnader	634,6	645,4	664,3	670,3	-6,0
Totalt netto	542,7	560,7	583,9	585,4	-1,5

Avvikelser i summeringarna förekommer på grund av avrundningar.

Ekonomisk analys (exkl. grundsärskola)

Både intäkter och kostnader har överstigit budgeterade nivåer för 2022. Att båda posterna ökar hänger samman, om det tillförs mer medel kan verksamheten ha större kostnader. Detta drivs främst av de kortsiktiga statsbidragen, för 2022 kan som exempel nämnas skolmiljarden som möjliggjorde utökade kostnader för både kommunala och fristående skolor om 3,9 mnkr.

Kostnaderna inom förskoleklass, grundskola och fritidshem uppgick till 670,0 mnkr 2022 jämfört med 645,0 mnkr för 2021. Lönekostnaderna uppgick till 402,4 mnkr för 2022 jämfört med 391,6 mnkr för 2021.

Trots det målmedvetna arbetet med verksamhets- och ekonomistyrning finns det fortfarande ett antal skolenheter som har budgetunderskott, främst beroende på svårigheter att möta elevers behov av särskilt stöd inom tilldelad budget.

Nyckeltal (exkl. grundsärskola)

Grundskola	2020	2021	2022
Personalkostnad, andel av bruttokostnaden, %	62	60	59
Hyreskostnad, andel av bruttokostnaden, %	9	10	10
Grundskola F-9, kommunal och extern verksamhet			
Antal elever årskurs F-9, genomsnitt per år	4 857	4 839	4 846
- Varav i fristående alternativ, genomsnitt per år, %	12	12	12
- Varav i andra kommuner, genomsnitt antal elever per år	84	85	82
Bidrag till fristående och andra kommuner, andel av bruttokostnad, %	12	13	12
Skolskjutskostnad, andel av bruttokostnaden, %	3	3	3
Nettokostnad per elev i förskoleklass, kr	45 209	43 516	55 282
Nettokostnad per elev i årskurs 1-9, kr	106 531	111 003	114 535
Bruttokostnad per elev i årskurs 1-9, kr	122 424	126 013	130 229
Verksamhetens nettokostnad per invånare, kr (förskoleklass & åk 1-9)	12 294	12 725	13 274
Fritidshem och pedagogisk omsorg 6-12 år, kommunal och extern verksamhet			
Antal placeringar fritidshem och pedagogisk omsorg 6-12 år, genomsnitt per år	1 788	1 727	1 763
- Varav i pedagogisk omsorg 6-12 år, genomsnitt per år	77	73	66
- Varav i enskild pedagogisk omsorg 6-12 år, genomsnitt per år	77	73	66
Andel i extern fritidsverksamhet, genomsnitt per år, %	16	15	14
Nyttjandegrad 6-12 år, genomsnitt per år, %	52	49	51
Nettokostnad per elev 6-12 år, fritidshem, kr	30 891	33 479	32 997
Nettokostnad per elev 6-12 år, pedagogisk omsorg), kr	22 518	24 361	23 314
Verksamhetens nettokostnad per invånare, kr (fritidshem och pedagogisk omsorg), kr	1 375	1 429	1 450

Kommentarer till nyckeltal

Antal elevplaceringar i grundskola och placeringar på fritidshem avser ett genomsnitt för 12 månader.

Förskoleklass till årskurs 9: Genomsnittet för antal elevplaceringar inom grundskolan F-9 har ökat med 7 elever jämfört med genomsnittet för 2021. Andel elever i fristående verksamhet var 12 %. Antal elevplaceringar i andra kommuners verksamhet var i genomsnitt 82.

Nettokostnadsökningen 2022 per elev i förskoleklass beror främst på fler elever i behov av

stöd på grundsärskolenivå. Nettokostnadsökningen i årskurs 1-9 beror främst på löneavtalskompensation, ökade kostnader för hyror, måltider och elever i behov av särskilt stöd (tilläggsbudget från kommunstyrelsens förfogandeanslag om 3 mnkr). Ökade kostnader för elever i behov av särskilt stöd syns både inom de kommunala grundskolorna i Vänersborg samt för tilläggsbelopp till externa verksamheter och andra kommuner.

Bruttokostnad per elev visar den egentliga kostnaden för en elev (kommunbidrag, statsbidrag samt övriga intäkter) och nettokostnad per elev visar hur stor del av elevkostnaden som täcks av kommunbidraget.

Fritidshem och pedagogisk omsorg 6-12 år: Antal placeringar inom fritidshemmen är 36 fler än föregående år. Nyttjandegraden har ökat från 49 % till 51 %.

Pedagogisk omsorg för elever i åldern 6-12 år finns endast i enskild verksamhet, det finns inga placeringar inom kommunala enheter.

Nyckeltalet Verksamhetens nettokostnad per invånare, kr har beräknats på senast kända befolkningssiffran för Vänersborgs kommun. Invånarantalet 220930 var enligt SCB 39 766 personer.

Grundsärskola

Ekonomiskt utfall, grundsärskola

Mnkr	Utfall 2020	Utfall 2021	Budget 2022	Utfall 2022	Budgetdiff 2022
Summa intäkter	1,4	0,5	0,2	0,4	0,2
Summa kostnader	28,8	33,6	32,6	33,1	-0,5
Totalt netto	27,4	33,1	32,4	32,7	-0,3

Avvikelser i summeringarna förekommer på grund av avrundningar.

Ekonomisk analys grundsärskola

Grundsärskolan uppvisar ett underskott på 0,3 mnkr för budgetåret 2022.

För 2021 redovisade grundsärskolan ett underskott om ca 2 mnkr, för 2022 har en bättre budgetföljsamhet uppnåtts och ett underskott om 0,3 mnkr kvarstår. Detta beror till stor del på att grundsärskolan fick 2,0 mnkr från kommunstyrelsens förfogandeanslag.

Då övriga verksamheter inom grundskolans område ofta kan ta del av statsbidrag för att öka kvaliteten finns inte samma möjlighet inom grundsärskolans område. Under 2022 erhöll grundsärskolan 0,2 mnkr från Skolverket för lärarlönelyftet, lärarassistenter samt läxhjälp. Skolverkets statsbidrag för likvärdig skola får inte användas inom grundsärskolan. Bidragen från Migrationsverket uppgår till samma belopp som för grundskoleelever trots att grundskoleeleverna har större behov av resurser.

Nyckeltal grundsärskola

Grundsärskola	2020	2021	2022
Antal elever, genomsnitt per år	55	64	66
- Varav elever som läser ämnen	27	36	35
- Varav elever som läser ämnesområden	28	28	31
Nettokostnad per elev i grundsärskola, kr	496 953	517 959	496 845
- Varav nettokostnad per elev som läser ämnen*	-	-	410 153
- Varav nettokostnad per elev som läser ämnesområden*	-	-	594 722
Personalkostnad, andel av bruttokostnaden, %	75	77	78
Hyreskostnad, andel av bruttokostnaden, %	12	8	6
Verksamhetens nettokostnad/invånare, kr	688	837	825

*Nyckeltalet finns endast tillgängligt för 2022 och framåt.

Kommentarer till nyckeltal

Förklaring till uppdelningen av elever inom grundsärskolan: Att läsa ämne i grundsärskolan innebär att eleven läser enligt en kursplan som till stor del liknar grundskolans kursplan, alltså alla ämnen förutom moderna språk som inte ges inom grundsärskolan. Det är en kursplan som är upprättad på en enklare nivå, både vad gäller syfte, centralt innehåll och vad som ska bedömas. Ämnesområden är avsedd för elever som inte kan tillgodogöra sig hela eller delar av utbildningen i ämnen. De läser i stället mot en kursplan som innefattar 5 områden som är: kommunikation, vardagsaktiviteter, verklighetsuppfattning, motorik och estetisk verksamhet.

Nettokostnad per elev i grundsärskolan 2022 har minskat jämfört med 2021 och 2020.

Antal elever (genomsnitt per år) inom grundsärskolan har ökat med 2 elever jämfört med föregående år. Det motsvarar en ökning om 16 %.

Nyckeltalet Verksamhetens nettokostnad per invånare, kr har beräknats på senast kända befolkningssiffran för Vänersborgs kommun. Invånarantalet 220930 var enligt SCB 39 766 personer.

Inventarieinvesteringar

Mnkr	Investeringsplan 2022	Utfall 2022	Budgetdiff 2022
Förskola och grundskola	8,2	8,6	-0,4
Totalt netto	8,2	8,6	-0,4

Årets investeringsbudget har främst använts till att utrusta lokaler och genomföra arbetsmiljöåtgärder. Gjorda investeringar 2022 avser inköp av möbler och inventarier till Öxnereds om- och tillbyggda skola, Mariedalskolan samt övriga förskolor och grundskolor.

Personal

		Kvinnor	Män	Totalt	Jfr 2021
Totalt antal månadanställningar	1 nov	1 064	199	1 263	-13
- Varav tillsvidareanställningar	1 nov	953	154	1 107	5
- Varav visstidsanställningar	1 nov	111	45	156	-18
Antal årsarbeten totalt, utifrån anställning	1 nov	1 046	191	1237	-11
Månadsanställningar per verksamhetsområde:					
Nämndsadministration	1 nov	3	0	3	oför
Förskola och pedagogisk omsorg	1 nov	450	19	469	1
Elevhälsan*	1 nov	30	2	32	oför
Förskoleklass	1 nov	35	1	36	-8
Grundskola	1 nov	456	146	602	-7
Fritidshem	1 nov	49	19	68	oför
Grundsärskola	1 nov	41	12	53	oför
Timavlönade	1 nov	175	64	239	-1
Antal årsarbeten totalt, utifrån arbetad tid	Helår	755	145	900	12
Därtill timavlönad tid omräknat till årsarbeten	Helår	-	-	40	oför
Genomsnittlig sysselsättningsgrad, tillsvidareanst. (%)	1 nov	99	98	99	1
Andel heltid, tillsvidareanställningar (%)	1 nov	96	94	95	oför
Medellön, tillsvidareanställda	1 nov	36 374	35 375	36 235	814
Medellålder, tillsvidareanställda	1 nov	46	42	45	-1
Medellålder, visstidsanställda	1 nov	35	35	35	oför
Sjukfrånvaro i procent av tillgänglig arbetstid	Helår	10,5	7,5	10,1	oför
Övertidstimmar	Helår	842	175	1017	133
Mertidstimmar	Helår	4 404	453	4 857	3
Personalerfarenhet, extern och intern (%)	Helår			10,6	3,4

* Elevhälsan omfattar totalt 44 medarbetare. Utöver de 32 som redovisas ovan fördelas övriga 12 på den verksamhet de arbetar i.

Personalen i siffror

Antal anställda

Totalt sett har antalet månadanställningar minskat 1 november 2022 jämfört med 1 november 2021 och det är fullt ut visstidsanställningar som blivit färre. Antalet tillsvidareanställningar har däremot ökat men inte i samma utsträckning som visstidsanställningarna har minskat. Den största procentuella minskningen av antalet månadanställningar har skett inom förskoleklass och detta kopplas samman med en mindre årskull som startade förskoleklass hösten 2022 jämfört med hösten 2021.

Antalet anställningar varierar under året och största förändringarna sker vanligtvis i samband med att ett nytt läsår inleds. Dessa skiftningar kan bero på flera olika saker men till stor del handlar det om vilket barn- och elevunderlag som finns och hur organisationen utifrån det behöver se ut under kommande läsår. Utöver detta är medarbetarnas frånvaro av

olika slag något som innebär skiftningar löpande under året. Föräldraledigheter och tjänstledigheter men även längre sjukskrivningsperioder gör att månadsanställningar på visstid ibland behöver göras för att skapa förutsättningar för en välfungerande verksamhet.

Arbetad tid

Antal årsarbeten utifrån arbetad tid har ökat med 12 årsarbeten jämfört med 2021 men ligger i linje med arbetad tid under 2020. Övertid och mertid har ökat under 2022 jämfört med 2021 men inte i sådan utsträckning att det förklarar hela ökningen som snarare beror på flera olika faktorer. Pandemin har sannolikt påverkat resultatet då det under 2021 var ett mindre behov av att ersätta medarbetare som av olika skäl var frånvarande eftersom även barn och elever var frånvarande i större utsträckning utifrån då rådande restriktioner.

Viktigt att notera är att antal årsarbeten utifrån arbetad tid redovisas för hela kalenderåret och därmed inte kan ställas i relation till antalet anställningar som redovisas per den 1 november i tabellen ovan.

Personalrörlighet

Inom barn- och utbildningsförvaltningen syns en större ökning gällande personalrörlighet under 2022 jämfört med tidigare år. Den interna rörligheten avser såväl byte av arbetsplats som ändring i uppdrag som genererar ett byte av titel. Den interna rörligheten är i sammanhanget en liten del av den totala rörligheten, den stora andelen är externa avgångar där det skett en ökning av såväl pensionsavgångar som avgångar utifrån byte av arbetsgivare.

	2020	2021	2022
Personalrörlighet i %	6,9	7,1	10,6
- Varav intern rörlighet	0,6	0,5	0,9
- Varav externa avgångar	6,6	6,4	9,7
Andel pensionsavgångar av externa avgångar	1,9	2,3	2,7

Bland de externa avgångarna har merparten lämnat för att arbeta i annan kommun, det finns dock ingen åldersgrupp eller yrkeskategori som utmärker sig. Utifrån rådande lågkonjunktur finns tendens att individer i större utsträckning söker sig till sin hemkommun för att arbeta vilket skulle kunna vara en bidragande orsak till den ökade rörligheten.

Gällande pensionsavgångar har dessa ökat i antalet men det har även skett en förändring avseende vid vilken ålder merparten väljer att gå i pension. Sedan 2019 har det varit året medarbetaren fyller 64 eller 65 år som flest valt att gå i pension. Under 2022 har det varit medarbetare som under året fyllt 63 eller 64 år som varit överrepresenterade. Ändring av pensionsålder för när allmän pension kan tas ut ändras från 1 januari 2023 och det framtida införandet av riktålder kan vara en bidragande faktor till tidigare pensionsavgångar på så vis att individen önskar gå i pension innan ändringar träder i kraft. Det ökade antalet pensionsavgångar samt tidigare pensionsavgångar kan även hänga samman med en högre arbetsbelastning än tidigare vilket bland annat framkommer i 2022 års medarbetarundersökning. Gällande pensionsavgångar finns utmaningar framåt och framför allt gällande legitimerade förskollärare där drygt 12 % är 61 år eller äldre.

Heltid som norm

Inom barn- och utbildningsförvaltningen har den genomsnittliga sysselsättningsgraden bland tillsvidareanställda ökat från 98 % till 99 % mellan 2021 och 2022. 1 november 2022 var

95 % av alla tillsvidareanställningar heltidsanställningar. Inför varje rekrytering som ska göras är alla chefer i första hand ålagda att se över intresset och möjligheten att höja sysselsättningsgraden hos befintliga medarbetare. Om detta inte är aktuellt och rekrytering behöver göras är det heltidsanställningar som eftersträvas oavsett anställningsform och uppdrag. Detta aktiva arbete från barn- och utbildningsförvaltningens chefer möjliggör att en hög genomsnittlig sysselsättningsgrad samt en hög andel heltidsanställningar kan bibehållas.

Barn- och utbildningsförvaltningens målsättning är att kunna möjliggöra heltidsarbete för alla medarbetare som önskar detta. Att eftersträva enbart heltidstjänster är dock inte en rimlig målsättning då det finns medarbetare som inte vill eller kan arbeta heltid.

Arbetsmiljö

Medarbetarundersökning

Medarbetarundersökningen består av två delar. Den första delen innehåller frågor om hållbart medarbetarengagemang (HME) och om att rekommendera sin arbetsplats (eNPS). Den andra delen av undersökningen består av frågor om den organisatoriska och sociala arbetsmiljön (OSA).

	Uppmätt värde på en femgradig skala	
	2021	2022
Arbetstider (OSA)	3,71	3,80
Kränkande särbehandling (OSA)	3,81	3,86
Styrning (HME)	4,28	4,29
Kommunikation och samarbete (OSA)	4,37	4,38
Delaktighet och påverkan (OSA)	3,74	3,75
Motivation (HME)	4,14	4,14
Arbetsbelastning (OSA)	3,46	3,46
Ledarskap och lärande (OSA)	4,07	4,05
Ledarskap (HME)	4,16	4,11

Vid 2022 års medarbetarundersökningar fick barn och utbildningsförvaltningen ett genomgående bra resultat och svarsfrekvensen på 74 % låg 2 procentenheter högre än kommunen i stort. I medarbetarundersökningen grupperas frågorna i 9 olika områden, 3 kopplade till hållbart medarbetarengagemang och 6 kopplade till den organisatoriska och sociala arbetsmiljön. Skillnaderna mellan 2021 och 2022 är relativt små men i merparten av dessa 9 områden har det skett en positiv utveckling. Barn- och utbildningsförvaltningens främsta styrkor är liksom tidigare år kommunikation och delaktighet samt styrning. Området där den största utvecklingen skett är kopplat till arbetstider. Detta område avser möjlighet till återhämtning i arbetet, att arbetsscheman fungerar väl utifrån livssituation och upplevelsen av att kunna vara ledig efter arbetstid. Kränkande särbehandling är även det ett område där medarbetarna i större utsträckning än tidigare upplever att arbetsgivaren uppmärksammar och bedriver ett aktivt förebyggande arbete samt att de vet vart man ska

vända sig om någon skulle bli utsatt. Av de svarande uppger 7 % att de under de senaste 12 månaderna blivit utsatt för kränkande särbehandling i sitt arbete av en kollega och 3 % upplever att de blivit utsatta av en chef.

De områden som har fått ett något svagare resultat jämfört med 2021 är kopplade till ledarskap och lärande vilket innefattar upplevelsen av stöd, givna förutsättningar och förtroende från sin närmsta chef. Skillnaderna är små och detta är områden där barn- och utbildningsförvaltningen fortsatt har ett relativt högt resultat som ligger i linje med övriga förvaltningar inom kommunen.

Gällande i vilken utsträckning barn- och utbildningsförvaltningens medarbetare rekommenderar sin arbetsplats får förvaltningen liksom vid 2021 års undersökning ett resultat som värderas som mycket bra enligt nationellt standardiserade nivåer. Bland de medarbetare som svarat uppger 48 % att de gärna rekommenderar sin arbetsplats och benämns som ambassadörer.

Sjukfrånvaro

	2019	2020	2021	2022
Total sjukfrånvaro barn- och utbildningsförvaltningen	7,3	10,0	10,1	10,1
- Varav korttidssjukfrånvaro (dag 1-14)	3,3	5,0	5,1	5,4
- Varav långtidssjukfrånvaro (dag >15)	4,0	5,0	5,0	4,6
Total sjukfrånvaro Vänersborgs kommun	8,5	10,8	10,0	10,5

Korttidssjukfrånvaron har ökat jämfört med föregående år samtidigt som långtidssjukskrivningarna har minskat. Sedan pandemins start har restriktioner och rekommendationer ändrats flertalet gånger vilket skulle kunna ha haft effekt på sjukfrånvaron. I januari 2022 låg den totala sjukfrånvaron på förvaltningsnivå på 20 % utifrån en stor smittspridning och utmärker sig då frånvaron denna månad var dubbelt så hög som resterande månader.

Gemensamt för samtliga verksamheter inom barn- och utbildningsförvaltningen är att korttidssjukfrånvaron ökat under 2022 jämfört med 2021 och januari månads stora sjukfrånvaro är en bidragande orsak till detta. Den totala sjukfrånvaron samt långtidssjukskrivningar har däremot minskat förutom inom förskolan. Förskolan har över tid legat på högre sjuktal än grundskolan. Detta gäller även grundsärskolan men det ger inte utslag på samma vis i statistiken eftersom sjuktal för grundsärskolans relativt lilla verksamhet redovisas tillsammans med grundskola. Anledningen till detta är till stor del att infektioner och smittspridning är svårare att undvika eftersom barn och elever i förskola och grundsärskola kräver en fysisk nära omvårdnad i stor utsträckning.

Efter pandemin har beteendet gällande när man sjukskriver sig från arbetet förändrats. Medarbetare är i större utsträckning än tidigare hemma vid symtom utifrån rekommendationer från Folkhälsomyndigheten. Det finns dock inga restriktioner längre gällande hur länge en person ska vara hemma efter det att symtom upphört vilket sannolikt har förkortat sjukperioderna och påverkat sjuktalen.

Gällande långtidssjukskrivningar är psykisk ohälsa, fysiska diagnoser och kombinationer av dessa de mest förekommande orsakerna till sjukskrivning. I stor utsträckning är detta

tillstånd som inte är arbetsrelaterade och som arbetsgivaren därför har svårt att påverka.

Arbetsskador och tillbud

Ökningen av rapporterade fall gällande arbetssjukdom inom förskola och pedagogisk omsorg handlar enbart om inomhusmiljön på Skördegatans förskola. Gällande tillbud och olycksfall inom grundskola och grundsärskola årskurs 7-9 handlar ökningen till största delen om hot och våld inom grundsärskolan. Under 2022 har det inom hela barn- och utbildningsförvaltningen inkommit totalt 297 rapporter där hot och våld uppgetts som skaderisk. 91 av dessa rapporter är kopplade till grundsärskolans verksamhet.

	2020	2021	2022
Förskola och pedagogisk omsorg			
Riskobservationer	69	34	32
Tillbud	89	55	75
Olycka	47	46	48
Arbetssjukdom	2	11	13
Grundskola och grundsärskola F-6			
Riskobservationer	59	32	21
Tillbud	325	244	319
Olycka	42	76	59
Arbetssjukdom	2	5	9
Grundskola och grundsärskola årskurs 7-9			
Riskobservationer	20	22	22
Tillbud	85	55	130
Olycka	9	2	31
Arbetssjukdom	3	1	1

Systematiskt arbetsmiljöarbete

Varje år anordnas kommungemensam kompetensutveckling inom arbetsmiljö för alla chefer och skyddsombud där också HR-partners fått möjlighet att delta. Årets tema var psykisk hälsa och svåra samtal. Utifrån att Personal- och förhandlingsutskottet beslutade att avsätta medel för att sänka sjukfrånvaron fanns möjlighet att erbjuda chefer och HR-partners ett fördjupningstillfälle i ämnet. Föreläsare för båda tillfällena var Lena Stenvall och Matilda Kjellmor.

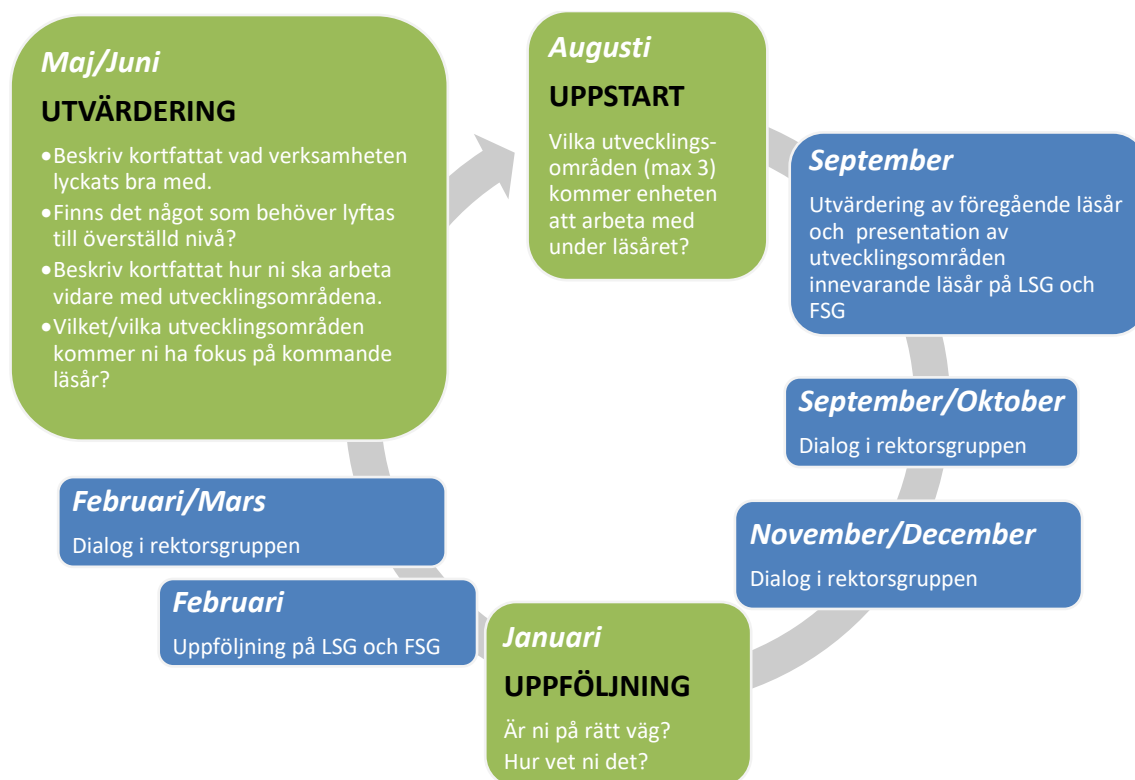
Första tillfället inleddes med en teaterakt om våldets normaliseringsprocess som de kallade "Jag skulle då gå vid första slaget". Efter det hölls en föreläsning om våld och dess konsekvenser, hjärnan, affekter och vad psykisk hälsa är. Andra tillfället var chefer och HR-partners inbjudna till en fördjupningsdag inom området psykisk hälsa och svåra samtal. Dagen innehöll bland annat workshop där det fanns tillfälle att praktiskt öva på att hålla svåra samtal med stöd av konkreta verktyg.

Psykisk ohälsa är ett utbrett problem i samhället och en vanlig orsak till sjukskrivning. Att stå bredvid kan vara svårt och som chef finns det en utmaning i hur man kan förebygga psykisk ohälsa och möta medarbetare som drabbas. Denna insats upplevdes värdefull för

barn- och utbildningsförvaltningens chefer och dagarna ledde till en ökad förståelse för hur utsatta individer kan uppmärksammas och bemötas.

Strategisk kompetensförsörjningsplan

Utifrån det avtal som Sveriges kommuner och regioner (SKR) och Sobona slöt tillsammans med lärarförbunden, har barn- och utbildningsförvaltningen tagit fram en strategisk kompetensförsörjningsplan som antogs 5 april 2022 i förvaltningens samverkansgrupp (FSG). Planen innefattar 15 utvecklingsområden inom arbetstid, arbetsmiljö, arbetsorganisation samt lönebildning som syftar till att uppnå ökad måluppfyllelse, en god arbetsmiljö och ett läraryrke som attraherar skickliga behöriga lärare. För att värna enhetsspecifika behov är kompetensförsörjningsplanen utformad så att chef och medarbetare på respektive enhet identifierar och väljer ut det eller de utvecklingsområden som de önskar arbeta med under innevarande läsår. I kompetensförsörjningsplanen ligger fokus på att tydliggöra processen för uppstart, uppföljning och utvärdering av arbetet på enhet.

Under läsår 2022-2023 har merparten av enheterna inom både förskola och grundskola årskurs F-9 valt att arbeta med balans mellan förväntningar/krav och förutsättningar/resurser samt att få arbetsuppgifterna att rymmas inom arbetstiden. Att det finns ett behov av att arbeta med dessa områden är något som resultatet från medarbetarundersökningen styrker. Inom grundskola årskurs 7-9 har merparten av enheterna även valt att arbeta med samverkan mellan olika aktörer såväl internt som externt.

Vid uppföljning beskriver rektorerna att arbetet är i gång på samtliga enheter men har kommit olika långt i arbetet. Några enheter har under hösten 2022 arbetat med att skapa samsyn kring enhetens utvecklingsområden och vilka insatser som behöver göras. Andra

enheter har kommit längre och arbetar med konkreta insatser och aktiviteter som är kopplade till de utvecklingsområden som valts ut. På samtliga enheter är medarbetarna delaktiga och från flera lyfts att medarbetarna uppskattar det arbete som pågår.

Företagshälsovård

Under 2022 har nyttjandegraden ökat jämfört med 2020 och 2021, dock nyttjas företagshälsovården fortsatt i låg utsträckning utifrån den budget som tilldelats barn- och utbildningsförvaltningen. De insatser som mestadels köps in är kopplade till ohälsa medan främjande samt förebyggande åtgärder är något som beställs i liten utsträckning. Utifrån detta har företagshälsovården under året varit i samtliga chefsgrupper inom barn- och utbildningsförvaltningen samt i förvaltningens samverkansgrupp (FSG) och informerat om utbudet samt vilka professioner som finns att tillgå. Detta gjordes i syfte att göra barn- och utbildningsförvaltningens chefer mer upplysta kring hur företagshälsovården kan nyttjas i större utsträckning och i fler syften än tidigare.

	2020	2021	2022
Tilldelad budget	594 000	594 000	594 000
Nyttjat	351 000	312 333	401 934
Nyttjandegrad	59 %	53 %	68 %

Personalronder

I november 2022 träffade HR-partner alla chefer för den årliga personalrond som genomförs kommunövergripande. Vid dessa möten får chef stöd från HR-partner i aktuella rehabiliteringsärenden, kring arbetsmiljöhändelser och att se över möjliga insatser framåt. Stort fokus låg även på att tillsammans tillse att dokumentation skett i samtliga ärenden och att avsluta de som är färdiga. Detta i syfte att ge cheferna bättre förutsättningar att kunna lägga fokus på rätt ärenden och insatser utifrån nuläget.

Kompetensförsörjning

Legitimerad personal

För att få undervisa i förskola, grundskola och fritidshem är det enligt skollagen krav på legitimation samt behörighet i de ämnen man undervisar i. I brist på legitimerade lärare, förskollärare och fritidspedagoger eller om det finns annat särskilt skäl med hänsyn till barnen och eleverna får huvudmannen anställa obehöriga under högst ett år i taget.

	Andel legitimerade 2021	Andel legitimerade 2022	Antal anställda 2022 (2021)	Antal legitimerade 2022 (2021)
Förskola				
- Förskollärare	85 %	87 %	256 (251)	222 (214)
Skola årskurs F-6; förskoleklass, grundskola, grundsärskola och fritidshem				
- Förskollärare	93 %	95 %	37 (40)	35 (37)
- Lärare	94 %	92 %	243 (236)	224 (221)
- Fritidspedagog	64 %	59 %	39 (33)	23 (21)
Skola årskurs 7-9; grundskola och grundsärskola				
- Lärare	74 %	79 %	123 (130)	97 (96)

Den 1 november 2022 var andel legitimerade förskollärare, lärare och fritidspedagoger enligt tabellen ovan. Observera att kartläggningen enbart påvisar andel som innehar legitimation, dock är det inte givet att samtliga inom grundskolan och grundsärskolan har rätt behörighet för samtliga ämnen och årskurser de undervisar i.

Antalet fritidspedagoger har ökat 1 november 2022 jämfört med samma datum 2021 men vid rekrytering har tjänsterna inte kunnat tillsättas med legitimerad person vilket påverkat andel legitimerade negativt. Detsamma gäller för lärare inom grundskola F-6, även här har en utökning skett i antalet anställda lärare men dessa har inte kunnat tillsättas med legitimerade i full utsträckning.

Bristkompetenser

Det råder fortsatt brist på legitimerad personal inom barn- och utbildningsförvaltningens verksamheter. Inom grundskola och grundsärskola årskurs 7-9 är det fortsatt brist på framförallt behöriga lärare i matematik, NO och teknik men även spanska, slöjd, musik och behörighet inom grundsärskolan saknas. I grundskola och grundsärskola årskurs F-6 finns största bristen på behöriga lärare inom slöjd, hem- och konsumentkunskap, SvA och musik. Här finns dessutom behov av legitimerad personal i fritidshem, utökad behörighet för förskollärare inom förskoleklass samt speciallärare med specialisering inom utvecklingsstörning. Inom förskolan har det uppmärksamats att legitimerade förskollärare är mer svårrekryterade än tidigare då det under framför allt hösten 2022 funnits få kvalificerade sökande vid de rekryteringar som gjorts. Bland de nu anställda legitimerade förskollärarna är drygt 12 % 61 år eller äldre vilket med stor sannolikhet gör att rekryteringsbehovet fortsatt kommer vara stort utifrån pensionsavgångar.

Övergripande för samtliga verksamheter är bristen på utbildade specialpedagoger vilket gör att obehörig personal i form av legitimerade lärare i vissa fall får axla detta uppdrag.

Kompetensutveckling

Rektorsprogrammet

Utbildning för nya skolledare. Rektorsprogrammet syftar till att främja ett professionellt ledarskap som utvecklar hela verksamheten. Utbildningen ger skolledare kunskaper och färdigheter i att styra och leda sin verksamhet mot en högre måluppfyllelse.

Systematiskt kvalitetsarbete

Kompetensutvecklingsinsatsen syftar till att stärka det systematiska kvalitetsarbetet, främja det kollegiala lärandet och skapa erfarenhetsutbyte inom och mellan förskolor och grundskolor och omfattar cirka 140 deltagare som representerar samtliga verksamheter och enheter inom barn- och utbildningsförvaltningen. Insatsen syftar till att stödja enheternas arbete med att zooma in praktiken och förbättra grunden för utveckling. Arbetet grundar sig i teorier om medledarskap, kollegialt lärande och aktionsforskning. Som stöd för den professionella utvecklingen används exempelvis bearbetning av litteratur, lärande samtal i lärgrupper samt externa och interna inspel. Inspelen består av praktiska exempel och förväntas bidra till att öka kunskapen och förståelsen för hur de olika områdena, som ringas in genom forskningen, kan tillämpas i praktiken.

Karolinska institutet

Samarbetet med skolsamordnare Anna Borg, Karolinska Institutets avdelning KIND, har fortsatt även år 2022. KIND är en förkortning av Center of Neurodevelopmental Disorders.

Elevhälsoteamen har haft möjlighet att få konsultation under bokningsbara tider. Fokus i arbetet är att skapa strategier för framgångsrika lärmiljöer som gynnar alla elever, inte minst elever med funktionsvariationer. Arbetet berör individ-, grupp- och organisationsnivå.

Samverkan och samarbeten

Ökad skolnärvaro

Arbets sättet *Sedd och saknad* är etablerat på högstadieskolorna och uppföljningen av närvaron sker nogsamt. Skolfrånvaron analyseras kontinuerligt inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet och arbets sättet utvecklas. Revidering sker av rutiner och rutinföljsamheten mäts. Högstadieskolorna har under åren 2020–2022 deltagit i projektet Fullföljda studier i samarbete med kommunalförbundet Fyrbodal.

Lönekartläggning

I augusti 2022 inleddes på initiativ av förvaltningschef ett partsgemensamt arbete i syfte att uppmärksamma önskad lönespridning inom och mellan barn- och utbildningsförvaltningens största yrkesgrupper. Till detta arbete utsågs en arbetsgrupp bestående av förvaltningschef, verksamhetschef för grundskola F-6, administrativ chef, HR-partners samt fackliga representanter från Lärarförbundet, Lärarnas Riksförbund samt Kommunal. Arbetsgruppen träffades vid två tillfällen, första tillfället var fokus på lönenivå och lönestruktur internt inom barn- och utbildningsförvaltningen och vid andra tillfället gjordes jämförelser med Trollhättan, Uddevalla och Skövde. Då detta arbets sätt uppskattades kommer det vara en återkommande aktivitet varje höst som förarbete inför löneöversyn.

Samarbete kring barn och unga i förskole- och skolåldern

Barn- och utbildningsförvaltningen och socialförvaltningen har sedan många år ett samarbete när det gäller kommunens barn och unga. Under 2022 tog förvaltningarna ett gemensamt omtag kring vissa delar som rör samarbetet. De delar som behövde utvecklas handlade om hur vi kan stärka det främjande och förebyggande arbetet, hur vi kan arbeta tillsammans med de barn och unga som bedöms vara i riskgrupp samt hur vi kan arbeta tillsammans med de barn och unga som placeras både inom och utanför kommunen.

Syftet är att stärka samarbetet än mer mellan barn- och utbildningsförvaltningen och socialförvaltningen för att gemensamt uppnå att barn och unga har ett stabilare mående, en hållbar hemsituation och kan fullfölja sin förskole- och skolgång.

En kartläggning har under året genomförts och utifrån den har två fokusområden identifierats: främjande arbete på hemmaplan och samverkan vid externa placeringar. Samarbetet fortsätter även under 2023.